

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indberetning om den økonomiske Tilstand i Falster 1735

Ved

Kai C. Uldall

Særtryk af Lolland-Falsters historiske
Samfunds Aarbog for 1919

Nykøbing F.
Stiftstidendes Bogtrykkeri
1919

NYKØBING efter „Danske Atlas“ 1767.

Indberetning om den økonomiske Tilstand i Falster 1735*)

Meddelt ved *Kai C. Uldall*.

II.

Nykøbing Amt.

Indberetning af Amtmanden, Hans Landorph¹⁾.

1ste Post.

Dette Land besaaes med Rug, Byg og Havre, hid og did lidet Hvede, og af Udlæggerne indtages noget aarlig til Ertesæd. Landets Beskaffenhed er saaledes, at man de meste Stæder ei kan faa mere end 4 a 5 Tønder efter 1 Tønde Udsæd, undtagen Gietzøerskanten, som er 3 Sogner, hvor man kan giøre *Facit* paa det 6de Korn, ligesom Gud giver Vext; og paa faa Sogner nær faar Bonden ikkun lidet Høe.

*) Noterne findes Side 15—22.

Under dette Land sorterer 2de smaa Øer, Bøttøe og Hasseløe kaldede, hvoraf den første *fournere* Landet med Smør og Melk og den anden med Haugegevexter, nemlig Rødder, Roer, Løg med videre, ligesom Amager forsyner København.

Saa haver og dette Land ikkun lidet Tørveskiær, men smukke Skove.

Visse Aaringer efter Veirligets Beskaffenhed falder ogsaa her i Landet endel Mannakorn.

2den og 3die Post.

Her udi Landet haver Bønderne ingen at handle med uden disse 2de Købstæder Nyekiøbing og Stubbekiøbing, hvor der er faae *Negotianter*, ja, allermindst *Sufficanter*, af hvilken Aarsag jeg ei andet kan sige, end at Landet mere aftager end tiltager; thi hvad Bonden af dem skal købe er ei lettere, men snarere dyrere udi disse Tider end tilforn, og hvad Bonden skal selge, faaer han 1 Mk. til 2 Mk. mindre for Tønden af end udi andre *Provincier*, thi han er bunden til disse 2de Købstæder og deres Kiøbmænd, som al *Negotien dependerer* af disse to Købstæder.

En merkelig Aarsag, at Landet har aftagen, er denne, at siden 1729 kan man ei sige, at Landet har haft sin Afgrøde som udi forrige Aaringer, det Bønderne og al Præsteskabet klager over. Thi omend Kornet har tegnet sig temmelig paa Marken, haver det dog ei givet noget udi Skieppen, og det lidet, de har haft at selge, haver de faaet lidet for Tønden af. Endel reiser sig og Landets Aftagning deraf, at Vor Herre har udi nogle Aar straffet med Død paa Folk, Bæster og Creaturer. Og som dette Land intet andet har at leve af eller at gjøre til Udgifter og udi Penge end bare Kornet, og det feiler med dens Pris, saa er let slutte, hvad Tilstand Landet kan være udi. Dette bestyrkes endog med dette og er *notoire*, at her ingen Græsgange haves, saa at Bonden de meste Stæder intet kan tillegge, men naar noget bortdøer, maa de betienne sig af Landets og fremmede Landes Hesteprangere. De Penge afgaar dem udi deres Re-

veneuer, ja, de maa søge *Credit* hos Kiøbmanden, der ei heller skiber — efter Ordsproket — uden Vand.

Ved denne da Landets slette Tilstand ere de unge Karle saa faa, der kan have en Snes Daler til at antage en Gaard med, siden (o: endsige) mere, saa at man haver ondt ved at oplede Beboere. Og naar man da faar dem opspurgt, ere deres *Capitaler* ei større, end som meldet er, som er ikkun lidet til at sette en Gaard udi Stand med. Og reiser denne Karlens slette Tilstand deraf, at Bonden for Fattigdom[s] Skyld giver liden Løn, da en Karl udi forrige Tider fik mere, ja, vel og Sæd paa Marken, saa at, naar en ung Karl dér udi forrige Tider, der fik Sæd udi Løn af Bonden, kunde uden Bondens Skade selge 5 til 6 Tønder Korn, kunde han gjøre *Facit* paa 10 til 12 Rdlr., og nu udi disse Tider kan han ei faa mere end 5 til 6 Rdlr. i det højeste. Og derfor ere de bange for at antage Gaarder, hvortil de saa godt som skal trues og lokkes, efterdi de heller antager Huse og gaer som unge Karle end antager Gaarder, thi saa kan de udi et Par Dage eller tre forhverve med deres Arbeid det, de kan leve af udi en Maaned, ja længere.

Jeg har meldet om Sæden og Græsningen, jeg maa og melde lidet, at dette Land er ulykkeligere end andre, idet de alting til deres Udgifter skal tage af det bare Korn, intet har at selge af Ost og Smør, Creaturer smaa og store. Ja, det lidet nogle kan have, faaer de intet for, ja, tit maa de æde det selv op for Mangel af Kiøbmænd, hvilket de dog i Siælland og Fyen kan gjøre Fal, om det end var Høns og Æg, som dog alt giver Penge; mens for det lidet Bonden her udi Landet kan faa selget er Prisen denne, naar Bonden selv betaler *Consumptionen*: Et Lam kjøbes for 24 Sk. til 2 Mk., en Gaas for 10 til 12 Sk., et Par Høns for 8 til 12 Sk., et Par Kyllinger 4 til 6 (8?) Sk., et Pund Smør 5 til 7 Sk., ja, udi Aar for 4 Sk., en Snes Æg 4 til 6 Sk., Honning en Potte 10 til 12 Sk., Vox et Pund for 16 til 20 Sk., ja, det lidet Høe, Bonden paa faa Stæder kan selge, maa han for Mangel af Kiøbmænd selge Læsset for 4 til 5 Mk.

Jeg kan ei forbigaa at melde, at dette Land, som er *Bi-jous* af Skov, Vildt og Fiskerie og slige Herligheder, er meget højtskyldende og skulde for mange Aar siden haft *Reduction* udi Hartkornet, efter en *Revision* af Arent Nagel⁹), som maa findes ved Rentecammeret, og mange Gange af mig er indberettet. Thi her ere Gaarder paa 10 Tdr. Hartkorn, der ei saa mere end 6 til 7 Tdr. udi hver Mark, endog paa de Stæder, hvor Afgrøden ei kan ventes høyere end 4 til 5 Tdr. efter 1 Td. Udsæd. Og hvoraf skal saadan en Mand tage sine Udgifter, helst naar han faaer lidet Korn og lidet for Tønden. Mit *Positum* staar da fast og er Sagen i sig selv⁹).

4de Post.

Har jeg, saavidt Amtet *dependerer* af, forklaret udi den anden Post; thi med de tvende her i Landet værende Kiøbstæders fattige for (o: i Stedet for) rige og *raisonable* Kiøbmænd skal Landet handle.

5te Post.

Fabriquer eller *Manufacturerer* haves her ingen paa Landet, men de paa Landet haves ere Smede, Skomagere, Vævere, som Forordningen tillader, hvor med den *6te* og *7de* Post forbigaaes, undtagen: med slige smaa Handverker er Landet velforsynet og ingen Mangel haver paa, saavel som paa andre Indbyggere til at dyrke Landet, mens snart for mange Indsiddere.

Agerlandet og dens Dyrkelse finder jeg intet at kan forbedres, mens hvad dette Land kan fattes, har jeg udi 3die Post *mentioneret* og udførlig *deduceret*, og kort sagt: Landet er meget højtskyldende, ja, mange Stæder tager stor Skade af Vildtet, hvorfor de ingen *Moderation* nyder. Og som dette Land ingen Tilførsel haver af Brænde, maa de paa de meste og skovløse Stæder brænde deres Foring til Skade for Giødskning til deres Jorders Drift, og hvorved Sædelandet bliver mager.

Nyekiøbing, den 20. Julii 1735.

Nyekiøbing Kiøbstad.

Indberetning fra Borgmester Niels Hammer⁴⁾, Raadmændene Gabriel Frandsøn Bold⁵⁾ og Wilhelm Kruse⁶⁾ samt By- og Raadstueskriver Peder Lauritzen Hald⁷⁾.

1ste Post.

Bestaar af maadelig Kornhandling og hvad til Bonden vorder udsolgt af grove Varer, som dog formedelst Bondens slette Tilstand udi disse Aaringer paa en 7 a 8 Aar at regne vorder udestaaende og ei betalt, som Borgerskabet lider Skade ved. Ellers er 3 a 4 Kremmere, som bruger en liden Kremmerhandling efter Landets Tilstand.

2den Post.

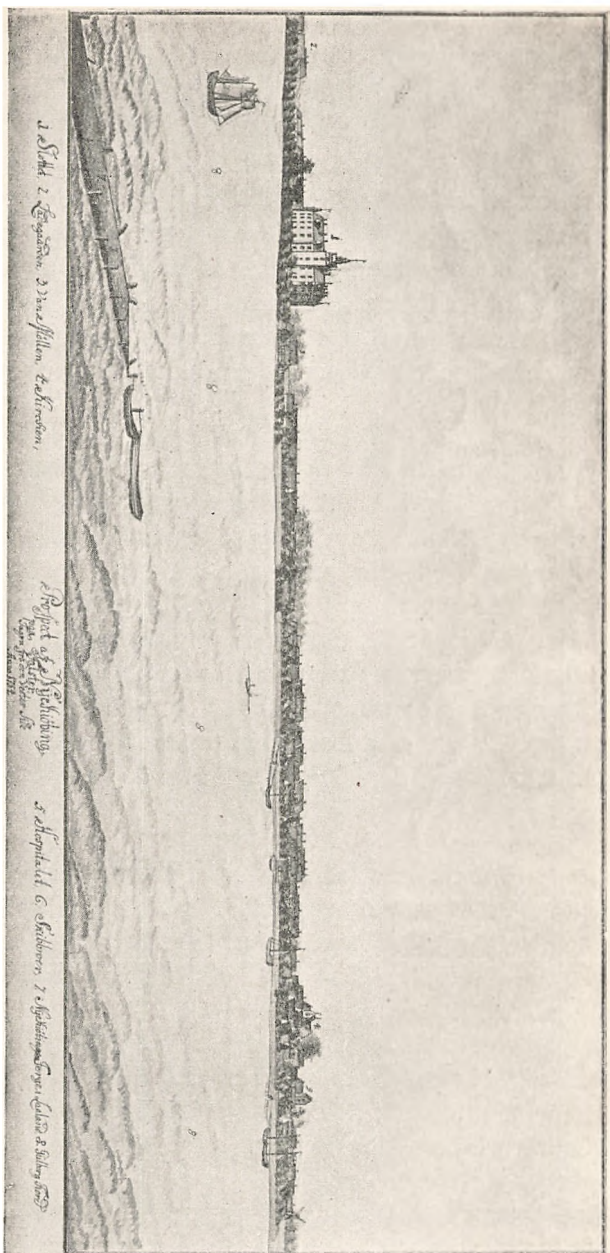
At Borgerskabet aftager forvolder 1ste Postes Indhold, saa at Kiøbmændene, som handler med Korn, hvorved at Prisen paa Indkiøbet har været efter Formening temmelig billig, og dog ved Bortførselen og Udskibning taber paa Tønden 1 Mk. 8 Sk. og 1 Mk. 12 Sk., snart almindelig 2 Mk. Og ved samme Aarsag taber og Landmanden paa Kornet, som er det eneste, her udi Landet er til Indkomst. Og naar da Bonden for samme Aarsags Skyld intet kan afdrage sin Skat og Afgift, maa Borgerskabet og Kiøbmænd nødvendig lide Skade paa deres Forstrækning.

3die Post.

Den meste Udførsel af Byen med Korn sker ved Byens egne Fartøyer og iblandt ved andre, saasom fra Dragøe og Nackskov, og ellers kan hende sig, at fra Flensborg kan komme med en Kiøbmand et Fartøy, som køber en liden Ladning Korn.

Og hvorledes Skibsfarten her er beskaffen, da er den god, saasnart Fartøyerne kommer ind udi *Reveren* (o: Renden), forsaavidt at et Fartøy ikke er over 20 Læsters Drægtighed med Ladning, ellers tiltager [det] ved Skibbroen, formedelst at Grunden er meget opfyldt.

Skibberommes Drægtighed og hvormange følger herefter (p. 12 f.) anført med videre. Og hvor Farten herfra falder er til

NYKØBING PAA FALSTER 1754.
Efter „Frederik den Vs Atlas“ i Kgl. Bibliotek.

København med Korn. Igien tilbagetager [de] Salt, Tiere, Hør, Hamp, Jern, Sæve, Toback samt Læder, Tran, Vin og fransk Brendevin, saavel som Gevyrz med videre. Ellers sker det og, at nogle Fartøyer gaar til Norge med Korn og faar Trælast og Fiskevarer igien samt Jern, og iblandt til Lybech og [har] til Baglast Murstene og Tagstene, Humble og Hør og Hamp og andere smaa Kramvarer og *Specerier*. Det hender sig vel og, at et Fartøy herfra aarlig gaar til Aalborg at hente Sild. Saa sker og [at det] iblandt reiser til Flensborg med Korn og til Bag- og Hiemlast [har] Stene samt Hør, Hamp og Humble, *item* Tiære.

4de og 5te Post.

Er ingen *Fabriqver* eller *Manufacturer* her ved Stæden. Eiheller vides, at der nogen Tid nogit har været.

6te Post.

Bliver herefter ved hosfølgende Mandtal forklarit. Allene Byen er saa overflødig forsynet med Handværksfolk, og af Mangel paa Arbejde ere de fleste fattige.

Følger nu Borgerskabet alle i Almindelighed og enhver i Særdelighed, hvad Brug og Tilstand de ere udi, saavidt os kan være vidende — — —:

Peder Lund. Kiøbmand. Handler med Korn og Bondehandling af grove Varer. Tiltager udi Handlingen. Er nylig kommen til Byen og nedsat sig.

Hans Hendrick Hinckeldej⁸⁾. Udi lige Handling, men dog er Forskiel paa Kornhandlingen.

Jacob Sørrenssen. Handler med liden Bondehandling af grove Varer samt Øl og Brændevin. Af maadelig Stand, dog saa han kan svare for sig.

Oluf Thugessen. Af lige Handling med noget Korn at udskibe. Og saavidt vides uden Gield.

Hans Martner. Har temmelig Kræmmerhandel og ligesaa med Korn. Har nylig nedsat sig og af maadelig Stand, saavidt vides.

Hendrick Thugesens Enke. Er meget fattig.

Jørgen Wolder. Hattemager. Har Laug udi Kiøbenhavn. Boer til Leie; har ingen Midler.

Christopher Møller. Bruger Ølsalg og Smaakram. Har ringe Næring og ingen Midler.

Jørgen Gebler og Carl Marchart⁹⁾. For Lolland og Falster er *priviligeret* at arbeide udi Kaaber efter *Privilegium* af 24de Martii 1731. Har ingen Midler.

Jørgen Pedersen Fincke¹⁰⁾. Glarmester. Flittig, men har sin Flid at tilskrive, at han har Levnetsbrød.

Hendrick Petterssen. Hattemager og meget gammel og [har] derfor afstanden Handværket til sin Svigersøn. Er af fattig Tilstand og har Laug med Hattemagerne udi Kiøbenhavn.

Christen Lauritzen. Har lidet Kornhandling og Kroeholds-næring. Er gammel og af temmelig god Tilstand.

Johan Gynter Franck. Er *Parüqvemager* og fattig.

Gotfried Skiæfler¹¹⁾. *Regiments-* og *Byens Feltskiær*, og paa det sidste er *Privilegium* af Dato 26. Januarii 1731. Har ingen Midler.

Jens Madssen. Er Bødker og fattig.

Søren Jenssen. Gammel og bruger Smaakram ved Markeder. Er fattig og afdanket Soldat.

Frederick Asmussen. Kroeholder. Af middelmaadelig Stand. Boer udi Leiehus.

Laues Poulssen Martner¹²⁾. Nylig nedsat. Bruger Kræmmerhandling. Vides ikke, han har Midler.

Hans Rydse. Er af Skomagerlauget, mens meget fattig.

Casper Schrøder. Er *priviligeret* Vertshusholder efter *Privilegium* af 11. Dec. 1730¹³⁾.

Mad^me sl. Linds. Boer udi Marriboe, men holder Krambod her og har maadelig Næring¹⁴⁾.

Claus Seidelin. *Priviligeret Apoteker* efter *Privilegium* af Dato 19. Januarii 1731 og af god Tilstand¹⁵⁾.

Hans Forbus. Revslager. Fattig¹⁶⁾.

Plilup (!) Kypler. Dreier. Fattig.

Jacob Blieskov. Maler og tillige har liden Husnæring af Øl og Brendevin og svarer enhver; men ei af Midler.

Jockum Pedersen Knappe. Knapmager. Kan svare for sig.

Oluf Holm. Kandestøber og ellers af maadelig Tilstand, men har tilsat udi nogle Aar, fordi Omløbere gjør ham Indpas.

Jørgen Engelhart. En afdanket Rytter. Bruger lidet Kroehold med Øl og Brendevin.

Mogens Pedersen. Dreier. Er meget fattig.

Jens Pedersen. Hattemager. Ligesaa fattig.

Edvart Hincheldej¹⁷). Handler med Korn og grove Varer til Bondehandel. Af maadelig Tilstand, men har aftaget udi nogle Aar efter 1ste og 2den Postes Indholds Forklaring.

Hr. Major Eldermands Frue¹⁸), som holder Farveriet i Stand. Har *Privilegium* paa Farveriet og saavidt vides udi maadelig Stand.

Jacob Synderborg¹⁹). Har *Privilegium* paa at være Guldsmed her i Byen af 24de Martii 1731 og Kornmaaler af 20de Martii 1733.

Hendrick Smit. Kiøbmand. Har liden Handel og ikke bekiendt nogen Midler.

Nicolaj Møller. Sadelmager. Fattig.

Jochum Grove og Johan Jæger. Danske Skoleholdere. Fattige.

Jørgen Thugessen. Handler med Korn og grove Varer til Bondehandel og tillige liden Husnæring af Øl og Brendevin og hielper sig igennem.

Andreas Jenssen Goed (?). Handler med Hvedemel og er af maadelig Tilstand.

Claus Becker. *Parücqemager*. Fattig.

Lauritz Christenssen. Bødker. Fattig.

Christopher Slagter. Fattig.

Hans Vogenmand. Fattig.

Jiørgen Kiøtt. Afdanket Rytter. Har intet tilovers.

Johan Bejer. Bogbinder. Fattig.

Asmus Blieskou. Maler. Har temmelig god Tilstand.

Christen Feldbereder. Temmelig. Slaar sig igennem; men ingen Midler.

Hans Pedersen. Feldbereder. Ligesom den forrige.
 Jacob Pheiffer. Afdanket Rytter. Dog lever uden Gield.
 Mogens Simonsen. Hiulmand. Kan knap faa sit Ud-
 komme.

Uldrick Slytter. Bruger Kiøbmandshandel med lidet
 Korn og grove Varer til Bønder.

Peter Nicolajssen. Skoflikker. Fattig.

Jens Feldbereder. Fattig.

Hans Pedersen. Pottemager. Ligesaa.

Peder Poulssen. Vognmand. Ligesaa.

Borgemester Claus Flint²⁰). Handler med Korn og
 Bondekram. Staar sig vel.

Mathias Glarmester. Fattig.

Anders Tustrup. Handler med lidet Kram og grove
 Varer til Bonden. Er af temmelig Stand.

Frands Skultz. Dreier. Fattig.

Morten Goltze (?). Møller. Hielper sig maadelig.

Monsr. Lassen²¹). Har *Privilegium* som Barberer her
 udi Byen af Dato 10de Maii 1734, og fattig.

Simon Melhandler. Handler med Mel. Har ingen
 Midler.

Følger nu

Snidkerlaugs Mæsterne:

1. Peder Pederss. Rosenkilde.	} Disse stræber, hvad
de kan, mens iblandt
maa fattes paa Næ-
ring. Har ingen Mid-
ler og tilsammen 7
Stkr.
2. Hans Hammer.	
3. Hans Vibert.	
4. Peder Knudssen.	
5. Broderus Kisbye ²²).	
6. Frederick Jacobssen.	
7. Andreas Lauritzen.	

Væverlaugs Mæstere:

1. Mickel Haagen.	} Ere af slæt Til-
stand og har liden
Næring og udi
Tallet 4 Stkr.
2. Tyge Samsing.	
3. Christian Mathiess Lemmike.	
4. Nielss Hendrickssen.	

Smiddelaugs Mæstere:

1. Hermand Bræmmer.	} Er udi Tallet 7 Stkr.
Hielper sig ved deris
Handværk, men fordi
Tilstanden iblandt Bor-
gerskabet aftager, faar
disse saa meget mindre
at fortienne og neppe
kan svare Byeskat.
2. Jacob Severin.	
3. Anders Nielssen.	
4. Friderick Jesperssen.	
5. Mathias Erickssen.	
6. Nicolaj Hanssen.	
7. Johan Bøsk.	

Skrædderlaugs Mæstere:

1. Hendrick Becker.	} Udi Tallet 11 Stk.,
og ungefehr Tilstanden
som forrige undtagen
Hendrick Becker
og Andreas Møller,
som ikke kan tienne
deris Føde, men maa
tilbede sig den hos
andre.
2. Jørgen Hanssen.	
3. Mickael Gielf.	
4. Peter Brøckker.	
5. Oluf Jørgenssen.	
6. Nielss Mortenssen.	
7. Andreas Møller.	
8. Oluf Kaal.	
9. Allexander Kingo.	
10. Peter Nicolaj Hauendorph.	
11. Bertel Grosmand.	

Tømmer- og Murmesterlaugets Mæstere,
som er et Fælledslaug, der bestaar af efterskrevne:

1. Christian Fritsker ²³).	} Ere 7 Mæstere og
alle saa godt som
fattige, uden Chri-
stian Fritsker,
som tillige er Slots-
murmæster og staar
sig vel.
2. Christian Kolbe.	
3. Rasmus Jeppessen.	
4. Johan Nielssen.	
5. Christen Hanssen.	
6. Christian Clausen.	
7. Svend Jonssen.	
- } Begge Tøm-
mermænd.

Handskemagerlaugs Mæstere:

1. Jørgen Pederss. Blomme.	} Ere ikkuns tvende
og fattige.
2. Rasmus Christenss[en].	

Bagerlaugs Mæstere:

1. Lyder Knudssen.	} Ere 4 og fattige, undtagen Jacob Martens, som staar sig vel og foruden sit Handværk som Bager bruger Kiøbmandsnæring og Krohold.
2. Samuel Nobelin.	
3. Hans Jørgen.	
4. Jacob Martens.	

Skoemagerlaugets Mæstere:

1. Jost Nielssen.	} Ere 20 Mæstere og ingen iblandt dennem, som har nogen Midler.
2. Hans Danielssen.	
3. Hans Hansen Palle.	
4. Hans Hendrick Møller.	
5. Peder Nielssen.	
6. Jørgen Hanssen.	
7. Søren Rasmussen.	
8. Rasmus Jacobssen.	
9. Claus Svendssen.	
10. Povel Nicolajssen.	
11. Peder Skov.	
12. Jacob Rasmussen.	
13. Rasmus Klein.	
14. Hans Hendrick Mitz.	
15. Rasmus Lærcke.	
16. unge Hans Palle.	
17. Peder Brun.	
18. Hans Jørgenn.	
19. Andreas Jonssen ²⁴).	
20. Hendrick Anderssen.	

Følger nu Skipperne med deris Fartøyer, saavel som Fartøjerns Navne og Størrelse:

1. Borgemester Flint²⁰). En Galiot, kaldes Haabet, drægtig 22 Læster og føres af Skipper Knud Ivers[en]. Borgemester Flint antegnit tilforn om hans Tilstand. Og Knud Iversen i temmelig Tilstand; har Krohold og Bondehandling.

2. Jens Joenssen. Fører en Skude, St. Maria, drægtig 12 Læster. Hielper sig med Krohold og god Bondehandling.
3. David Hendrickssen. Fører en Jagt, Fides, som er drægtig 10 Læster. Handler med Kornkiøbmandskab samt Øl- og Brendevinssalg og holdes for en velhavende Mand. Har og Bondekram.
4. Christen Haagen. Fører en Galiot, Dragerslund, drægtig 10 Læster. Staar sig ikke saa vel, dog af maadelig Stand og af samme Næring og Brug som David Hendrickssen.
5. Rasmus Kiep. Fører en Jagt, Juditha, drægtig 5 Læster. Er maadelig, men har ikke noget tilovers, saavidt vides, naar han betalte sin Gield.
6. Oluf Hemmessen. Fører en Jagt, drægtig 5½ Læster. Er fattig.
7. Hans Møllere. Fører en Jagt, St. Anna Marina, drægtig 3 Læster. Fattig, dog hielper sig igennem.
8. Nielss Larssen Vindelbor. Fører en Jagt, Taalmodighed, drægtig 3½ Læster. Af samme Vilkaar.
9. Rasmus Gram. Fører en Baad, kaldes St. Anna, drægtig 2 Læster. Fattig af Tilstand.
10. Issack Knudssen. Fører en Jagt, Unge Tobias, drægtig 3½ Læster. Ligesaa.
11. Hendrick Vent. Fører en Galiot, Fortuna, drægtig 9 Læster. Ligesaa.
12. Dik Møller. Fører en Jagt, drægtig 6 Læster. Staar sig temmelig. Har Krohold og Bondehandel.
13. Christen Jørgenssen. Fører en Jagt, Lærcken, drægtig 6 Læster. Af samme Beskaffenhed.
14. Anders Kiep. Fører en Baad, drægtig 1 Læst. Er iblandt de fattigste.

Nyekiøbings Raadstue d. 8. Julii A^o 1735.

Stubbekiøbing.

Indberetning af Byfoged Christian Bentzon²⁴).

1ste og 2den Post.

Byens *Districts* Handel og Næring bestaar at købe Korn og andre Ting, som Landet ved Guds Velsignelse frembærer, og igien udselger til Bondens Nødtørft, Salt, Fisk, Jern, Sild, Tiære, Humle, Tran, Hør, Hamp etc., hvilken Handel, for det 2det merkelig paa nogle Aar har aftagen fra Byen, formedelst Ambtstuen er udi Nyekiøbing, hvor Bonden daglig har [noget] at forrette, som derved bruger sin Handel. Overalt er det bekiendt, at Kornpriserne ikkun ere slette i disse Aaringer, hvorover Pengemangel de fleste Steder *chercerer*.

3die Post.

Falder her til Steden beleilig Søefart og haver *Communication* med Grønsund. Fartøyer ere til Byen ikkun 7 Stkr. Galiother og Jagter. Jeg kan erindre mig, at her har været 16 til 20 Stkr.; nogle blef i svenske *Orlog* af Fienden borttaget, andre [ere] forgaaet og ved det, Byen er forringet, daglig formindskes.

Det er ellers allernaadigst bekiendt, at under Møen og Stevns er opbragt en stor Del smaa Fartøyer udi Krigens Tid fra disse smaa *Provincier*, som jeg allerunderdanigst formener har været den største Aarsag, at her udi Grønsund ingen *Orlogsflode* kan indløbe, og med sydlig Vinde er det ikke godt at komme fra Kiøbenhafns Red at hindre de Cappere, som samme optager, deres *Desein*. Men skulde vel finde allernaadigst *Approbatation*, som og var giørligt, at faa Dybet udgravet, at vel den gandske danske *Orlogsflaade* kunde tage sig Havn udi Grønsund med haarde østelig Vinde, da der vel kunde *menageres* paa Master og Stenger, Anker og Tove saa meget, et Aar undertiden paa Kiøge Bugt tilsættes, som denne Havn kunde koste at indrette. Og var det saa en stor Tryghed for *Cofardiefarten* og al Skenden og Brenden, som ellers ved fiendtlig Overflod kunde tilføjes, vorde hindret ved den *Reconoscence*, som daglig kunde have.

Seilatten her fra Steden strekker sig ei videre end til Norge, Holstein [o. Slesvig], Lybeck, Østersøen og imellem Riger og Lande for at bortføre Landets Korn og igien tilbringe de Varer, Landet behøver og er at afsette.

4de Post.

Paa *Fabriquer* eller *Manufacturer* findes her ingen Slags *Privilegia*; ei heller ved jeg, nogen her har været.

5te Post.

Her udi Byen er ikkun et Skomagerlaug. Eiheller ved jeg, [at] os *manqverer* nogen Slags Handverksfolk, som her kunne leve; men var at ønske, [at] nogen Slags *Ulden-manufacturer* ved allernaadigst Forsorg kunde oprettes, at de mange unge, Børn og Løsgiangere dertil og andre *Fabriquer* kunde *employeres*, og Ulden, som føres til fremmed Land at forarbejde og os siden igien tilførte at klæde os udi, af Landets egne Indbyggere forfærdiges.

Kiøbmænd kan regnes til 7 a 8 Stkr., som driver den foran[skrevne] *Negotie* med Bonden; ei heller har de videre Evne, end samme omtrent at vedligeholde.

Stubbekiøbing, d. 9. Julii 1735.

Noter.

¹⁾ Hans Landorph, f. 1689, S. af Generalfiskal Jørgen L. og Catharine Mejer, blev Student 1707 *a*, Sekretær i danske Kancelli 3. Juli 1711 *b*, Vicelandsdommer i Fyen og Kancelliraad 3. Aug. 1716 *c*, Landsdommer og virkl. Justitsraad 1. Maj 1719 *d*, Amtmand over Nykøbing Amt 2. Nov. 1722 *e* og Etatsraad 22. Juni 1731 *f*. Nobilliteret 31. Dec. 1734. G. 29. Marts 1729 *m*. Magdalene Christine Lützow, D. af Gehejmer. H. U. L. til Søholt, dbt. 19. Nov. 1709 *a*. — Landorph fik Ord for at have været en slet Husholder, men tillige hedder det, at han „i Henseende til sit Hjertelav var den ædelmodigste Mand og Godheden selv mod sine Underhavende og havde det ømmeste Hjerte mod Fattige, ja, han gav, til han selv manglede“ *g*. Dette sidste er vel næppe pointeret saa stærkt uden Grund, men synes at modsiges noget ved den

Omstændighed, at L. i Aarene 1726—29 stod anklaget for en Kommission paa Gr. af Mangel paa Paapasselighed i Embedet som Amtmand; bl. a. havde han undladt at „*inquirere*, hvorledes Bonden er medtagen“, og at tilse, „hvorledes de pløjer eller saar og holder Hus“. Sagen var rejst i Anledning af en Række Misligheder hos en Del loll-falsterske Embedsmænd og Slotsfunktionærer m. fl. — bl. a. mod Oberst Ulr. Fr. Storm, Kapt. Joh. Bengt Ellermann (se Note 18), Løjtn. Erich Geding, Overførster Conrad Ryge, Skovrider Fr. Henning, Slotsfoged Jens Gymoes, Regimentsskriverne Erich Erichsen og Jacob Jørgensen samt Forpagterne Jørgen Lundsgaard paa Nørre Ladegaard, Peder Simonsen Alrøe paa Korselitze og Ditlef Flindt paa Skørringe —, og Anklagen gjaldt for Oberst Storms Vedkommende Uretfærdigheder mod Bønder (overdrevne Friægter) og Soldater (Mishandling), for Regimentsskriver Jørgensens Uorden i Regnskaberne og andre *Malversationer* og for Ladegaardsforpagternes Vedkommende forskellige Uhæderligheder og Bondeplagerier. Med alt dette havde Amtmanden set igennem Fingre og især ikke taget sig af Bøndernes Sag. Dog slap han, ligesom de fleste andre anklagede — Regimentsskriver Jørgensen undtagen —, uskadt fra Sagen *h.* Snarest var hans egen ofte omtalte Ødselhed i Forbindelse med de slette Tider Aarsagen til, at hans Formuesomstændigheder efterhaanden blev meget slette. Efter sin Moder, der som Enke havde giftet sig med Kancellr. Hans Daniel Ahlefeldt til Baadesgaard og efter dens Død havde udkøbt andre Arvinger, arvede Landorph Baadesgaard med vidtstrakt Gods og 5 Kirker; men for den slette Økonom blev det, særlig i de vanskelige Tider, intet Aktiv. For at rejse Penge maatte han optage store Laan i Gaard og Gods, og dog vedblev han at tilkøbe Bøndergods, formodentlig i Haab om bedre Tider og lokket af de lave Priser. Saaledes købte han adskillige af de Gaarde, Folk havde vundet i det saakaldte „Lollandske Jordegods Lotteri“, som Kongen havde oprettet med ret usælgeligt Gods som Gevinster, og 1727 tilskødede Major Joh. Math. Toppel ham Gods for 3257 Rdlr., hvorpaa L. kun var i Stand til straks at udbetale 100 Rdlr. og love et større Afdrag til følgende Nytaar *i.* Landorphs Hovedkreditor blev Prinsesse Charlotte Amalie, efter at hun, hvem han i Forvejen skyldte 7000 *Croner*, havde overtaget en Del af hans Gæld, nemlig 15,000 Rdlr. kurant 16,000 *Croner*, til afd. Schoutbyn. Brandt til Gammelgaard. Angaaende en Gæld til samme Brandt paa 4000 Rdlr. kom L. 1736 i Proces, idet han efter Brandts Død paastod at have fyldestgjort ham „men forsømt at faa Kvittering“ *j.*

Prinsessen omtales som Landorphs Velynderinde, men hendes Velvilje synes at have faaet en forstaaelig brat Ende; thi i August—September 1736 lod hun sig indføre i Baadesgaard og Gods for sit Tilgodehavende, lod dens 1135 Td. Hk. stille til Auktion i København

i Februar 1737 og blev selv højestbydende med 48,000 Rdlr. *k.* Dermed var alt tabt for Amtmanden. Rygter havde allerede i længere Tid fortalt, at Landorphs Transaktioner nok ikke var helt uangribelige, og nu viste det sig, at han havde benyttet sin Stilling til at dække over egne mislige Affærer. Saaledes havde han optaget Laan mod Sikkerhed i sit Gods til langt over dettes Værdi, idet han for hver ny Kreditor havde skjult foregaaende Prioriteter, havde solgt af sit pantsatte Gods uden Kreditors Vidende og forstaaet at besnakke eller underkøbe Landstingskriveren, vistnok Valentin Christopher Guldbeck (se Aarboeg 1918, Pag. 86, Note 44), til at gøre falske Tilførsler i Skøde- og Panteprotokollen *l.* Af Nykøbing Latinskoole og Hospitals Midler, hvormed han havde Tilsyn, havde han optaget Laan paa flere 1000 Rdlr. og derpaa udstedt en „mislig“ Obligation, o. s. v. *m.* Prinsesse Charlotte Amalie, der nu var bleven Ejer af Baadesgaard, kom derfor til at staa overfor en Række af Godsets ufyldstgjorte Kreditorer, som hun dels udkøbte, dels kom i Proces med *k.* Adskillige af dem led betydelige Tab, saaledes Latinskolen. Prinsessen fik 1737 eftergivet Godsets gamle Skatterestancer, der beløb sig til 2163 Rdlr. *n.*

Efter at Generalprokurør Andreas Hojer havde indsendt en Redegørelse om Landorphs Misligheder, beordredes Generalfiskal C. W. Smidt 20. Sept. 1737 til at rejse Tiltale mod ham o. og 25. Okt. s. A. nedsættes en Kommission til Undersøgelse *p.*; imidlertid indsattes en konstitueret Amtmand. 26. Marts 1738 faldt Dommen, og Landorph dømtes „fra Embede, Ære og Værdighed“ *q.* Desværre synes Sagens Akter at være gaaet tabt; muligvis er de fjernet, da Landorph efter Ansøgning erholdt en noget reserveret — og ufortjent — Æresoprejsning 9. Jan. 1739 *r.* Det hedder sig, at Opfejningen blev udvirket af hans Kone, for hvem adskillige, bl. a. Prinsesse Charlotte Amalie, synes at have næret Medynk. Generalprokurør Hojer udtaler sig fordelagtigt om hende og fremstiller, hvorledes ogsaa hun var bleven ført bag Lyset af Landorph, der ved Ægteskabets Indgaaelse havde forstaaet at give hende og hendes paarørende et falsk Indtryk af sin økonomiske Stilling *s.* og betegnende er det, at hun senere som Enke testamenterede det eventuelle Overskud i sit Bo til Nykøbing Hospital *v.* der ved Mandens Uhæderlighed havde lidt saa føleligt et Tab. Hun fik tilstaaet en aarlig Pension paa 100 Rdlr.

Ægteparret levede derpaa under smaa Kaar i Nykøbing, hvor L. døde efter „langvarig Svaghed“ 4. Mai 1748. Det blev fortalt, at L. gik omkring i Nykøbing med en Potte for at bede om Mælk *t.* men dette turde vel være Overdrivelse eller en tilfældig Hændelse, i alt Fald viser Skiftet efter hans Død, at Familien beboede en Lejlighed for 24 Rdlr. aarl., og at den endnu havde et efter Omstændighederne ret godt Indbo i Behold, nemlig i Salen adskillige indlagte Møbler og „Røslæders-“ og „Guldlædersstole“, i Dagligstuen flere lakerede Møbler samt

- en indlagt Skænk med Sølvtøj o. s. v. — alt Rester af Fortids Herlighed. Ligeledes holdt de 2 „Tjennestebud“ og betalte 1 Rdlr. 2 Mk. aarlig for deres egen Stol i Kirken. Men Pengeforholdene var stadig fortvivlede; Enken maatte laane Penge hos sin Lavværge, Apoteker Seidelin, til Begravelsesudgifterne, og det viste sig, at L. havde pantsat sit Ur. Boets Gæld var 8001 Rdlr., Aktiverne kun 260. Enkén og den 14-aarige Søn fragik Arv og Gæld *u.* Hun døde 20. Nov. 1775 *v.* Sønnen var død forinden. (*a.* Biogr. Lex. — *b.* Sjællandske Reg. 1711 Nr. 184. — *c.* Fyenske og Smaalandske Reg. 1716 Nr. 39. — *d.* do. 1719 Nr. 19. — *e.* Bloch: Stiftamt. og Amtm. i K. Danmark. — *f.* Norske Reg. — *g.* P. Rhode: Loll.-Falst. i Udg. II p. 289. — *h.* „Inkvisitionssagen imod Justr. og Amtm. Landorph 1726“ og „Protok. og Docm. vedk. den falsterske Inkvisitionskommission“ i Rentekammerets Arkiv, jfr. E. Holm: Danm. Norges Hist. 1720—1814 I p. 356 og Henvisninger. — *i.* „Skøde- og Adkomstbreve vedk. Baadesgaards Gods 1665—1737“ i Rentekammerets Arkiv. — *j.* Smaalandske Tegnelser 1736 Nr. 71. — *k.* „Jordebøger, Docum. og Breve vedk. Baadesgaards Gods 1726—37“ i Rentekam.s Arkiv; Loll.-Falsters Landstings Skøde- og Panteprotokol 1734—61 A. p. 282 ff. — *l.* Sjællandske Tegn. 1737 Nr. 520. Indlæg. — *m.* Hofm. Fund. VI Loll.-Falst. p. 172, 200; Kirkehist. Saml. 4 R. III. p. 477 f.; Nykøbing Katedralskoles Indbydelsesskrift 1868 p. 14-15. — *n.* Rentekammerets Relations- og Resolutionsprotokol 1737 Nr. 9. — *o.* Sjællandske Tegn. 1737 Nr. 520. — *p.* do. Nr. 563. — *q.* Memoirer og Breve XXII p. 205 f. — *r.* Smaalandske aab. Breve 1739 Nr. 4. — *s.* Sjællandske Tegn. 1737 Nr. 520. Indlæg. — *t.* P. Rhode: Loll.-Falst. 2 Udg. I p. 305. — *u.* Nykøbing Købstads Skiftedocumenter 1746—49. — *v.* do. Skifteprotokol 1773—81 p. 121).
- 3) En Arent Nagel nævnes 1688 i Fyenske Kontors Kopibog *a* uden nogen som helst Oplysninger. Muligvis er han den samme A. N., der senere i 10 Aar var Forpagter paa Ringsted Kloster og dér led et uopretteligt Tab ved Kvægsyge, hvorfor han efter flere forgæves Ansøgninger om „Brød“ 24. Juli 1722 opnaaede Udnævnelse til Byfoged i Roskilde *b.* Allerede Aaret efter døde han og blev begravet 15. September. (*a.* p. 94. — *b.* Sjæll. aab. Br. 1722 Nr. 227. Indlæg).
- 3) Stiftamtmand Neve støtter ikke Landorphs Forslag om Skattelempelser, men hævder, at Falster ikke er værre stillet end det øvrige Danmark, men er „meget frugtbar“. Er der Mangel paa Græsgang, er det dog ikke værre, end at „de *Inconveniencer*, som deraf følger, ved nogen Vindskibelighed eller Kunst kan borttages eller forandres“. (Neves Indberetning 1735).
- 4) Niels Hammer havde tjent som Forvalter eller Fuldmægtig paa forskellige Proprietærgodser, var en Tid ansat ved Amtstuen og blev Fuldmægtig hos Stiftamtmanden *a.* Medens han var Forvalter paa Lunde-

gaard, blev han 15. Feb. 1726 g. (Nykøbing) m. Anna Hvalsøe, D. a. Amtsforvalter Jacob Jørgensen. 7. Mai 1728 fik han Konf. som Forstander og Spisevært ved Nykøbing Hospital *b.* 17. Marts 1730 Best. som Borgmester i Nykøbing *a.* Han var skrøbelig og „forfalden“ i sine sidste Aar *c* og døde 1739, begr. 6. Feb. Konen overlevede ham og fik Bevilling til at sidde i uskiftet Bo *d.* (*a.* Smaalandske aab. Breve 1730 Nr. 27. Indlæg. — *b.* do. 1728 Nr. 57. — *c.* Memoirer og Breve XXII p. 191 og 205. — *d.* Smaalandske aab. Breve 1739 Nr. 22).

- ^{b)} Gabriel Frandsen Bold fik 26. Aug. 1724 Best. at være yngste Raadmand i Nykøbing *a.* Han var 3 Gange gift 1) d. 11. Jan. 1720 m. Anna Simonsdatter From, † 23. Nov. 1736, 68 (!) Aar gl., 2) m. Maria Dahl (efter kgl. Bev., da hun var „Søskendebarns Datter“ af hans afdøde Hustru *b*), † først i April 1747 *c* og 3) m. Ide Sophie Wrede *d.* Han døde 1757, thi 18. Marts s. A. viser Nykøbing Kirkeregnskabsbog — Ministerialbogen for disse Aar mangler —, at der er betalt 2 Rdlr. 4 Mk. for hans Begravelse paa Kirkegaarden; (*a.* Smaalandske aab. Breve 1724 Nr. 49. — *b.* do. 1740 Nr. 64. — *c.* Nykøbing Kirkeregnskabsbog: 6. April 1747 betalt for Jord og Klokker 2 Rdlr. 4 Mk. — *d.* Smaalandske aab. Breve 1757 Nr. 52).
- ^{c)} Wilhelm Kruse blev Raadmand i Nykøbing 19. Okt. 1731 og fik sin Afsked 31. Mai 1743 *a* kort efter at være bleven Birkedommer i det falsterske Regiments Distrikt (nemlig 15. Marts 1743 *b*). 1744 blev han dømt for en Kommission p. Gr. af hans Administration af Børnemidler *c.* Enken, Maria Elisabeth Stub (gift 1749 *d*), fik efter hans Død 1760 Bev. til at sidde i uskiftet Bo *e.* (*a.* Smaalandske aab. Br. 1731 Nr. 117 og 1743 Nr. 73. — *b.* do. 1743 Nr. 25. — *c.* do. 1745 Nr. 104. — *d.* do. 1749 Nr. 72. — *e.* do. 1760 Nr. 62).
- ^{d)} Peder Lauritzen Hald fik 18. Juni 1725 Best. som By- og Raadstueskriver i Nykøbing *a.* og døde i Januar 1748 *b.* Han var g. m. Martha Flindt, der blev begr. 5. April 1737. (*a.* Smaalandske aab. Breve 1725 Nr. 41. — *b.* Nykøbing Kirkeregnskabsbog: Indtægt ved Begr.)
- ^{e)} Hans Henrich Hincheldej, hvis Slægt stammede fra Skotland, var S. af Købm. Edward H. i Lübeck og Broder til Edward H. i Nykøbing (se Note 17). 7. Aug. 1716 erholdt han Myndighedsbevilling *a*; Stiffaderen, Købm. Hans Bergishagen Flindt i Saxkøbing, havde indtil da været hans Værge. Snart efter nedsatte han sig som Købmand i Nykøbing *b.* og ægtede 27. Feb. 1726 Dorothea Eleonora Fritscher, D. af Slotsmuremester F. (se Note 23), † 1755 *c.* (*a.* Smaalandske aab. Br. 1716 Nr. 41. — *b.* do. 1717 Nr. 2. — *c.* do. 1755 Nr. 83. — Lengnicks Genealogier I; Memoirer og Breve XXII p. 507).
- ^{f)} 4. Juni 1725 (Konfirmationsbestilling som nævnt p. 8) fik Jørgen Gebler, der var Mester i Kobbersmedelavet i København, men havde

taget Bopæl i Maribo, og Carl Wilhelm Marchart Privilegium som Kobbersmede i Loll.-Falster. Forretningen havde de overtaget efter Johan Nous Enke, Cathrine Elisabeth, der var i Slægt med Geblers Kone, som ligeledes hed Cathrine Elisabeth *a.* Gebler døde, 42 Aar gl., 1737, begr. 12. Feb., og Enken fik 22. Feb. s. A. Bev. til at nyde Privilegiet sammen med Marchart. — C. W. Marchart var først g. m. Mette Magdalena Pedersdatter Buchalf, † 1740 *b.*, senere med Catharina Abrahamine, der efter hans Død 1756 fik Bev. til at fortsætte Haandværket *c.* Om Klager fra Maribo over dette Kobbersmedeprivilegium se: Indberetningen fra Lolland i Aarvog 1918 p. 57 f. (*a.* Smaalandske aab. Breve 1725 Nr. 39 og 1737 Nr. 11. — *b.* do. 1740 Nr. 119. — *c.* do. 1756 Nr. 81).

- ¹⁰⁾ Glarmester i Nykøbing Jørgen Ernst Pedersen Fincke *a* blev 3. Sept. 1723 g. (Nykøbing) m. Anna Christensdatter og døde 1750, begr. 5. Juni „i de fattiges Jord fra Daarekisten i Klosteret“. (*a.* Hofm. Fund. VI Loll.-Falst. p. 207).
- ¹¹⁾ Gotfred Scheffler, f. i Nassau, begr. 1. April 1749, blev 1702 Regimentsfeltskær i Nykøbing, hvorved han gjorde Indpas i Orlovs Praksis. Da Orlob flyttede til Kbhvn., blev han 1. Mai 1719 eneste Stadskirurg. Reduceret som Feltskær 1731, men atter ansat 1740. G. m. Sophie Seidelin, f. 1681, † 24. Nov. 1769.
- ¹²⁾ Laus Poulsen Martner fik 8. Mai 1750 Bev. til at holde Vin- og Værtshus i Nykøbing. (Smaalandske aab. Breve 1750 Nr. 44).
- ¹³⁾ Caspar Schrøder havde købt Værtshusholder Iver Rosenfeldts Gaard i Nykøbing og fik 11. Dec. 1730 Privilegium som Værtshusholder *a.* Han nævnes som Postmester og var 1740—50 Oldemand for Borgerlaget *b.*, men 1750 var han gammel og svag *c.* (*a.* Smaal. aab. Breve 1730 Nr. 15. — *c.* do. 1750 Nr. 44. — *b.* Viggo Holm: Efterr. om Borger- eller Købmandslaget i Nykøbing p. F. p. 33).
- ¹⁴⁾ Se Indb. fra Maribo i Aarvog 1918 p. 61 og Note 33 p. 85.
- ¹⁵⁾ Claus Seidelin, f. 26. Jan. 1702, † 16. Mai 1782, S. af Apoteker i Nykøbing Fr. S. og Karen Clausdatter, havde efter Faderens Død 1729 overtaget Apoteket. 18. Juli 1730 ægtede han Elisabeth Cathrine Wichmand, D. af Bertel W. — Om den bekendte Apoteker se: Biogr. Lex., Hist. Tidsskr. 3 R. II p. 261 ff. samt Memoirer og Breve XXII.
- ¹⁶⁾ 23. Juni 1741 begr. Rebslager Hans Forbus, „som i sin Sygdom af Raserie løb ud i sin bare Skiorte och døde i Strædet ved Apothekerens Hauge“. (Nykøb. Kirkeb.)
- ¹⁷⁾ Edward Hincheldej, Broder til H. H. H. (Note 8), fik 18. Feb. 1718 Bev. at være sin egen Værge *a.*, før havde hans Stiffader Hans Bergenshagen Flindt i Saxkøbing været Værge *b.*, og nedsatte sig senere som Købmand i Nykøbing. 24. Mai 1726 blev han Raadmand i N. *c.* og entlediges efter Ansøgning 19. Okt. 1731 *d.* G. (Nykøbing)

19. Dec. 1724 m. Karen Høeg (Høy) og † 1775 *e.* (*a.* Smaalandske aab. Breve 1718 Nr. 13. — *b.* do. 1717 Nr. 2. — *c.* do. 1726 Nr. 39. — *d.* do. 1731 Nr. 116. — *e.* Memoirer og Breve XXII p. 207. Lengnicks Genealogier).

- ¹⁸⁾ Johan Bengt Ellermann † 16. Mai 1741. Var som Fændrik 1713 i engelsk-hollandsk Sold i Braband ved et for dansk Regning rejst Regiment. Forsat til 5te jyske nat. Rytterregiment 18. Juli 1714. Løjtn. i sjæll.-loll.-falst. nat. Dragonregiment 25. April 1718. Kapt. 15. Feb. 1723. Forsat som Ritmester til 2det fyenske nat. Rytterregiment 5. Marts 1731. Major 16. Juli 1734. Sec.major 30. Dec. 1737. G. 10. Jan. 1725 m. Kirstine Nielsdatter, E. e. den 1719 afdøde Købm. Thomas Flindt i Nykøbing. Hun døde i Nykøbing c. April 1763. (Hirsch: Fort. over d. og n. Officerer. — Lengnicks Genealogier 2 Saml. II).
- ¹⁹⁾ Jacob Sønderborg fik 16. Dec. 1729 Bev. at være Guldsmed i Nykøbing *a* og 20. Marts 1733 Konf. som succ. og adj. Maaler smst. hos Raadm. Mads Jensen Coldings gamle Enke, Abigael *b.*, † 1747 *c.* (Smaalandske aab. Breve 1729 (Konfirmationsbest. som i Teksten anført 1731) Nr. 144. — *b.* do. 1733 Nr. 28. — *c.* do. 1747 Nr. 79).
- ²⁰⁾ Claus Flindt, f. c. 1679, † 1737, begr. 23. Mai, S. af Raadm. Heinrich F. i Nykøbing. Var Købmand i N., blev 26. Aug. 1724 øverste Raadm. *a* og 20. April 1726 Borgmester *b.* Allerede 17. Marts 1730 tog han sin Afsked, da Embedets Pasning tog for megen Tid fra hans Forretning. Dog maatte han beholde Borgmesterrang *c.* C. 1710 ægtede han Christina Maria Brøstrup, der døde 1738, begr. 30. Mai, 57 Aar gl. Flindt havde i sine sidste Aar forpagtet Korselitze *d.* (*a.* Smaalandske aab. Breve 1724 Nr. 48. — *b.* do. 1726 Nr. 31. — *c.* 1730 Nr. 26. Indlæg. — *d.* Memoirer og Breve XXII p. 203. — Lengnicks Genealogier 2 Saml. II).
- ²¹⁾ Anders Larsen eller Lassen (begge Navne ses i Flæng) † 6. April 1755. Blev Kirurg og Bartsvær i Nibe 6. Dec. 1729, i Nykøbing og Falster 10. Mai 1734, først sammen med Gotfred Schefler (se Note 11) og efter dennes Død (1749) som Enekirurg; desuden 1. Okt. 1734 i Nysted og Omegn indtil 2 Mil derfra. G. m. Armegaard Lüttichau, der som Enke ægtede Slotsgartner Chr. Eigtved og døde 1758, begr. (Nykøbing) 28. Feb.
- ²²⁾ Om B. Kisbye se: P. Rhode: Loll.-Falst. 2 Udg. II p. 151.
- ²³⁾ Christian Fritscher, Slotsmuremester og Entreprenør i Nykøbing, g. c. 1713 m. Kirstine Marie Hansdatter Wichmand og † 1736, begr. 30. Nov., 62 Aar gl.
- ²⁴⁾ Nykøbing Kirkebog har 1740 følgende Antegnelse: „27. Juni begr. Andreas Jonæsen's, Skoemager og Dandzemester's Hustru, som i sit Raserie i en Sygdom druknede sig selv i en Brønd“.

- ²⁶⁾ Christian Nielsen Bentzon, f. i Slangerup 1699, † 23. Jan. 1765, S. af Pastor Niels B. og Gundel Willumsen, var Købmand i Stubbekøbing, blev 1730 Oldermænd og 2. Mai 1732 Byfoged. Efter at have naaet dette Maal afslørede B. sig som en hensynsløs og intrigant Person, der voldte sine Bysbørn idelige Ubehageligheder. Især var han paa Nakken af den, der ikke dansede efter hans Pibe. „At falde i hans *animosité* er for enhver en *fatalité*“, „Bentzon er *chicanøs* og vidtløftig i sine *Processer*“, saaledes lyder Samtidens Domme om ham. Trods utallige Klager over hans Embedsførelse og private Stridigheder, ved hvilke Lejligheder B. altid desavueredes, forstod han dog, smidig som en Aal, at bevare sin Stilling. Af og til led han dog føleligt Nederlag; saaledes 1746, da det blev ham forbudt at optræde som Prokurator paa Sjælland og Øerne, hvor han ved givne Lejligheder havde boltret sig som forslagen Lovtrækker. 1760 gik B. dog for vidt ved at optræde respektløst overfor Stiftamtmanden, hvilket førte til hans Suspension fra 24. Okt. s. A. til 20. Mai 1764 — et Tidsrum, B. benyttede til Intriger mod den konstituerede Byfoged og til atter at indynde sig hos sine Foresatte. B. var 3 Gange gift. 1) 19. Nov. 1723 m. Maren Nielsdatter Cheldorph, f. 1686, † 1735, E. e. Pastor Laurits Kaalund paa Bogø, 2) 10. Okt. 1738 m. Gjørvel Cathrine Bildsøe, f. 1717, † 1740, og 3) 21. Okt. 1746 m. Dorothea Margrethe Buch, f. 1724, † 1804. Se i øvrigt om B.: Bering Lisberg: Stubbekøbing gennem Tiderne, især p. 240—56 og 279, samt Lengnicks Genealogier 1 Saml.
-